

Üliõpilaste valikud: küsitlus tudengite valimisaktiivsuse ja -elistuste väljaselgitamiseks

Koostanud: Hanna-Stella Haaristo

Sissejuhatus

Tihti peale kaldub avalikkus arvama, et tudengid ei käi valimas ning seetõttu ei kipu ka valitavad inimesed ja erakonnad oma lubadustes ja tegemistes arvestama üliõpilaste huvide ja vajadustega. Kuna käesoleval aastal ootavad Eesti riiki ees koguni kahed valimised - esindajaid otsitakse nii Euroopa Parlamenti sel suvel kui ka kohalikesse omavalitsustesse sügisel – otsustas Eesti Üliõpilaskondade Liit (EÜL) läbi viia küsitluse, et püüda välja selgitada tegelik olukord. Küsimused käsitlesid valimisaktiivsust, valimiseelistusi, valikukriteeriume, olulisemaid teemavaldkondi valimistel, hinnanguid valimiskampaaniatele ning tudengi hääle olulisusele Euroopa Parlamendi valimistel. Küsitlus viidi läbi elektrooniliselt ajavahemikus 13.mai – 25.mai 2009 ning selles osales 601 üliõpilast. Uuringu valim ei olnud kuidagi piiratud või kaalutud – küsitlus saadeti EÜLi kanalite kaudu üliõpilaskondade listidesse, samuti levitati seda erinevate internetikanalite vahendusel. Seega oli nii küsitluse levitamine kui ka sellele vastamine selgelt vabatahtlik ning osalesid need, kelleni info küsitluse kohta jõudis ning kes seda oluliseks pidasid. Seetõttu ei saa küsitluse valimit pidada otseselt representatiivseks ning küsitluse tulemusi ei saa laiendada selgelt tervele Eesti tudengkonnale. Siiski on tulemused olulised ning annavad parema ülevaate just selliste üliõpilaste valikutest ja eelistustest, kes küsitlusest osa võtsid.

Ülevaade vastajatest

Kokku osales küsitluses 601 tudengit, mis moodustab Eesti tudengkonnast väga väikese osa (alla 1%). Siiski: võrreldes küsitlusele vastanud tudengite vanust, sugu ja õppeastet terve üliõpilaskonna samade keskmiste näitajatega¹, näeme, et uuringu valim teatud määral siiski esindab laiemat populatsiooni.

¹ Statistiline ülevaade kõrghariduse õppekavadel õppijate näitajatest (Märts 2009).
Saadaval: <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=8925>

➤ **Sugu:**

Küsitluses osalenutest 30% moodustasid mehed, mis on natuke vähem, kui tudengkonnas üldiselt – käesoleva õppeaastal on Eesti üliõpilaste hulgas 38% mehi. Seega on valimisküsitluses naised veidi ülesindatud.

➤ **Vanus:**

Vastajaid oli vanuses 18 – 67 eluaastat, neist kolmandik 21-22. aastased. Võrreldes kogu üliõpilaskonna vanuselise jaotusega, on vastanute hulgas keskmisest rohkem 20-24 aastaseid ning vähem üle 25.aastaseid tudengeid. Vastajad jagunesid vanuselisel:

- alla 20.a. – 10% (kogu tudengkonnas 13%);
- 20-24.a. – 68% (kogu tudengkonnas 50%);
- 25-29.a. – 11% (kogu tudengkonnas 16%);
- 30-34.a. – 4% (kogu tudengkonnas 9%);
- Üle 35.a. – 7% (kogu tudengkonnas 12%).

➤ **Õppeaste:**

Õppeastmete jaotuses on küsitluse valim suuresti sarnane terve üliõpilaskonnale: bakalaureuseõppe tudengid moodustasid vastanutest 80% (kogu tudengkonnas samuti 80%), magistrandid 14% (vastavalt 17,6%), integreeritud õppe tudengid 4% (vastavalt 6%) ning doktorante oli vastanute seas 2% (terves tudengkonnas 3,6%). Ainus suurem erinevus tuleb sisse, kui vaatleme eraldi bakalaureuse ja rakendusliku bakalaureuseõppe üliõpilasi – vastanute seas oli neid vastavalt 55% ja 25%, kogu tudengkonnas vastavalt 40% ja 34%.

➤ **Õppevaldkond:**

Õppevaldkondade lõikes on enim vastajaid sotsiaalteadustest (26%), järgnevad humanitaaria ja kunst (16%), loodus- ja täppisteadused (15%), haridus (13%), ärimus ja haldus (13%), ehitus, tootmine ja tehnika (7%) ning teenindusvaldkond (5%). Võrreldes Eesti üliõpilaskonna jaotusega õppevaldkonniti on küsitlusele vastanute seas veidi rohkem humanitaaria ja kunsti (tegelikult 12% tudengkonst), loodus- ja täppisteaduste (tegelik 9%) ning hariduse (tegelik 7%) valdkondade tudengeid. Alaesindatud on ehitus, tootmise ja tehnika (tegelik 13%) ning teenindusvaldkonna (tegelik 8%) üliõpilased. Ametlik statistika vaatab sotsiaalteaduste ning ärimus ja halduse õppevaldkondi koos ning terves Eesti üliõpilaskonnas moodustavad nende valdkondade tudengid 40%, mis langeb kokku 39% osakaaluga meie küsitluse vastajate hulgas. Nagu näha, ei ole lõppkokkuvõttes erinevused väga suured, mistõttu võib küsitluse valimit pidada enamjaolt siiski esinduslikuks.

➤ **Kõrgkool:**

Kõrgkoolide lõikes on küsitluses väga tugevalt ülesindatud Tallinna Ülikooli (TLÜ) tudengid – vastajatest moodustasid nad tervelt 47%, kuigi tegelikult moodustavad TLÜ tudengid vaid 12% Eesti üliõpilaskonnast. Vastanutest 25% olid Tartu Ülikoolist (tegelikkuses 25%), 8% Tallinna Tehnikaülikoolist (tegelik 19%), 4% Tallinna Tehnikakõrgkoolist (tegelik samuti 4%), 4% Eesti Infotehnoloogia Kolledžist (tegelik 1%), 2% Majanduse ja Juhtimise Instituudist (tegelik 1,4%) ning samuti 2% Eesti Maaülikoolist (tegelik 7%). Seega on küsitluses tugevalt ülesindatud avalik-õiguslike ülikoolide tudengid ning alaesindatud erakõrgkoolide üliõpilased.

➤ **Finantseerimisliik:**

Vaadeldes vastanute jaotumist õppekoha finantseerimise lõikes, on küsitluses üleesindatud riigieelarvelisel kohal õppivad tudengid – küsitluses osalenutest moodustavad nad 61%, kuigi kõikidest Eesti üliõpilastest õpivad tasuta kohal vaid 46%.

➤ **Töötamine õpingute ajal:**

54% küsitluses osalenud tudengitest töötab hetkel, neist pooled täiskohaga.

➤ **Üliõpilasesinduste valimine:**

60% küsitluses osalenud tudengitest on varasemalt käinud oma kõrgkoolis valimas üliõpilasesindusi. Kuna tegelikkuses on valimisaktiivsus üliõpilasesinduste valimistel keskmiselt 20-25%, võib järeldada, et käesolevas küsitluses osalesid enamjaolt keskmiselt aktiivsemad tudengid. Seetõttu tuleb ka teatava ettevaatusega suhtuda käesoleva küsitluse valimisaktiivsust puudutavatesse küsimustesse.

Kokkuvõtteks võib öelda, et ühest küljest pole kindlasti käesoleva küsitluse valim selline, et saadud tulemusi võiks otseselt üldistada tervele Eesti üliõpilaskonnale – küsitluses osales siiski väga väike osa tudengeid ning kõrgkoolide lõikes on vastajate jaotus äärmiselt ebaproportsionaalne. Siiski on valimil ka väga mitmeid sarnasusi kogu populatsiooniga, mistõttu ei saa tulemusi ka väga ebaadekvaatseteks pidada. Kuna võime eeldada, et küsitlusele vastasid ennekõike ka oma üliõpilaskonnas aktiivsemad tudengid ja tudengiesindajad, annavad küsitluse tulemused meile selgemat aimu just nende üliõpilaste valikute ja arvamuste kohta. Seetõttu võib järgnevaid tulemusi siiski huviga ja teatava kindlusega lugeda.

Üldised tulemused

➤ **Valimisaktiivsus:**

Käesoleval aastal kavatseb kindlasti Euroopa Parlamenti valima minna 79% vastanutest, 15% ei tea veel ning 5% ei kavatse minna. Kõige rohkem on kindlasti valima minejaid doktorantide hulgas (9 10st) ning kõige vähem rakendusliku bakalaureuseõppe tudengite seas (72%).

➤ **Miks ei lähe valima?**

Enamus tudengitest, kes valima ei kavatse minna või ei tea veel, ütlevad põhjenduseks, et nad ei viibi valimiste ajal kodukohas või Eestis ning samal ajal ei ole neil ID kaarti, et osaleda e-hääletusel. Lisaks leiavad paljud vastanutest, et nad ei ole valimiste ja kandidaatidega üldse kursis ning palju rahulolematust tekitab ka segane valimissüsteem. Leidub ka neid, kes leiavad, et nende hääl ei loe ning ei muuda midagi – seetõttu ei kavatse nad ka valimistest osa võtta. Pikemalt on tudengite arvamused välja toodud viimases peatükis.

➤ **Valikukriteeriumid:**

Valiku, kellele hääl anda, on kindlalt juba ära otsustanud 35% valima minejatest, 40% on küll mõelnud, kuid ei ole veel otsustanud ning 19% ei tea veel üldse, kelle poolt Euroopa Parlamendi valimistel oma hääl anda.

Pooled tudengitest (51%) võtavad oma valikut tehes arvesse nii erakonda kui ka inimest, 29% hääletavad endale sobiva inimese poolt ning 15% peavad oma hääle andmisel kõige olulisemaks erakondlikku kuuluvust.

Peamiseks kriteeriumiks, mille järgi valitakse endale sobiv kandidaat, on sümpaatia sobiva inimese suhtes või rahuolu inimese või erakonna senise tegevusega. Pikemalt on tudengite arvamused välja toodud viimases peatükis.

➤ **Olulisemad teemad:**

Küsimustikus oli loetletud suur hulk kõrgharidusega seotud teemasid ning tudengitel paluti nende seast valida kolm, mis on nende jaoks kõige tähtsamad endale sobiva kandidaadi leidmisel. Valdkondade loetelemisel ei ole piiratud vaid konkreetsete Euroopa Parlamendi haldusala puudutavate teemadega, et välja selgitada, milliste kõrgharidust puudutavate valdkondadega tegelemist tudengid kandidaatidelt ja europarlamenti saadikutelt, vaatamata nende võimupiiridele, ootavad. Järgnevalt on välja toodud, mitu protsenti küsitluses osalenud tudengitest pidasid vastavat teemavaldkonda üheks kolmest olulisimast valdkonnast:

- 50% - kõrghariduse riiklik rahastamine
- 47% - hariduse kvaliteet
- 33% - õppetoadused ja stipendiumid
- 33% - tööturule rakendatavus
- 23% - teenused tudengitele (transport, eluase, ravikindlustus jms)
- 23% - ligipääs kõrgharidusele
- 20% - teadus- ja arendustegevus
- 19% - tudengite töötamine
- 19% - praktikavõimalused
- 16% - elukestev õpe
- 6% - tudengite mobiilsus
- 6% - õppejõudude palgad
- 6% - muu valdkond
- 4% - nõustamisteenused
- 3% - õppejõudude mobiilsus

Muu valdkonna all toodi eraldi välja erivajadustega tudengite ligipääs kõrgharidusele, hariduse ja ühiskonna jätkusuutlikkus ning keskkonnateadlikkus.

➤ **Kas minu hääl loeb?**

Kuna küsitlusele vastajate hulgas on väga kõrge nende tudengite osakaal, kes kindlasti kavatsevad hääletama minna, on ka valdav enamus neist veendunud, et nende hääl loeb kindlasti. Peamised põhjendused on järgmised:

- Iga üksik hääl loeb, sest üksikud hääled kokku annavad väga suure koguse hääli;
- Kui ise häält ei anna, pole pärast õigust ka kritiseerida;
- Hääletamata jätmine tähendab vastutuse andmist kellelegi teisele omaenda elu eest;

- Iga hääl loeb, kuid vaid siis, kui valik on põhjendatud, mitte tehtud suvaliselt;
- Hääl loeb, sest hääletamata jättes sõltub kõik teiste antud häältest;
- Iga hääl loeb, sest ka ainult üksik hääl võib otsustada, kes saab mandaadi;
- Hääletamine tähendab oma arvamuse avaldamist ja panuse andmist ühiskonda ning see on privileeg;
- Hääletades on tõenäosus, et valituks osutub sobiv kandidaat, suurem;
- Üksik hääl loeb seda rohkem, mida väiksem on valimisaktiivsus – kuna Europarlamendi valimistel on enamasti kõige madalam valijate hulk, on iga hääl ka seda olulisem;
- Loevad nende hääled, kelle kandidaadid saavad valituks; teiste hääled ei loe;
- Hääle andmine loeb ennekõike iseendale – kodanikukohustuse täitmisel.

Need tudengid, kes ei kavatse valida minna, toovad põhjustena välja:

- Probleem valimiskorralduses – valituks ei osutu see, kellele hääl antakse;
- Tudengi hääl ei loe, sest ükski erakond ei tegele tudengi hääle eest võitlemisega;
- Hääl võib teoreetiliselt lugeda, kuid praktiliselt mitte.

Pikemalt on tudengite arvamused välja toodud viimases peatükis.

➤ **Hinnang valimiskampaaniale:**

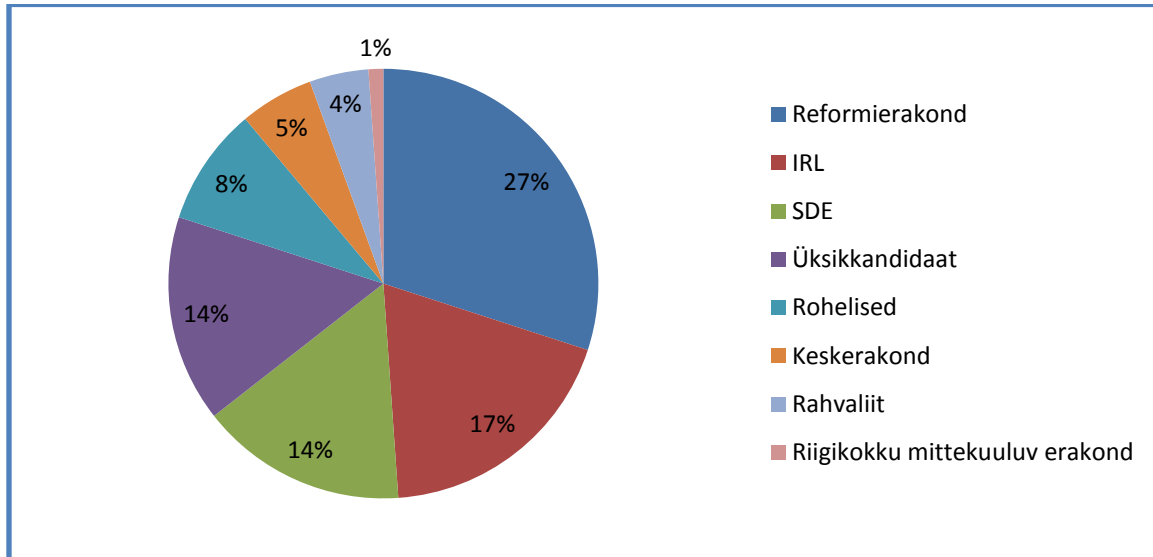
Toimuvale valimiskampaaniale andsid tudengid väga erinevaid hinnanguid: palju on neid, kes leiavad, et praegune kampaania on isegi jäänud mõistlikkuse piiridesse – väga ei pane tähele ja ei häiri. Samas leidub hulgaliselt tudengeid, keda just häirib teatud erakondade teisi laimav valimiskampaania – seda pannakse tähele ja see tekitab rahulolematust. Lisaks leiavad paljud, et kallite reklaamide asemel võiks raha kokku hoida ning kandidaadid võiksid rohkem inimestega otse suhelda. Samuti leitakse, et rohkem võiks keskenduda realselt Euroopa Parlamendi võimuses olevatele teemadele ja lubadustele ning vähem, kui mitte üldse, kohalikele teemadele ja teiste mustamisele. Pikemalt on tudengite arvamused välja toodud viimases peatükis.

➤ **Kus ja kuidas hääl anda:**

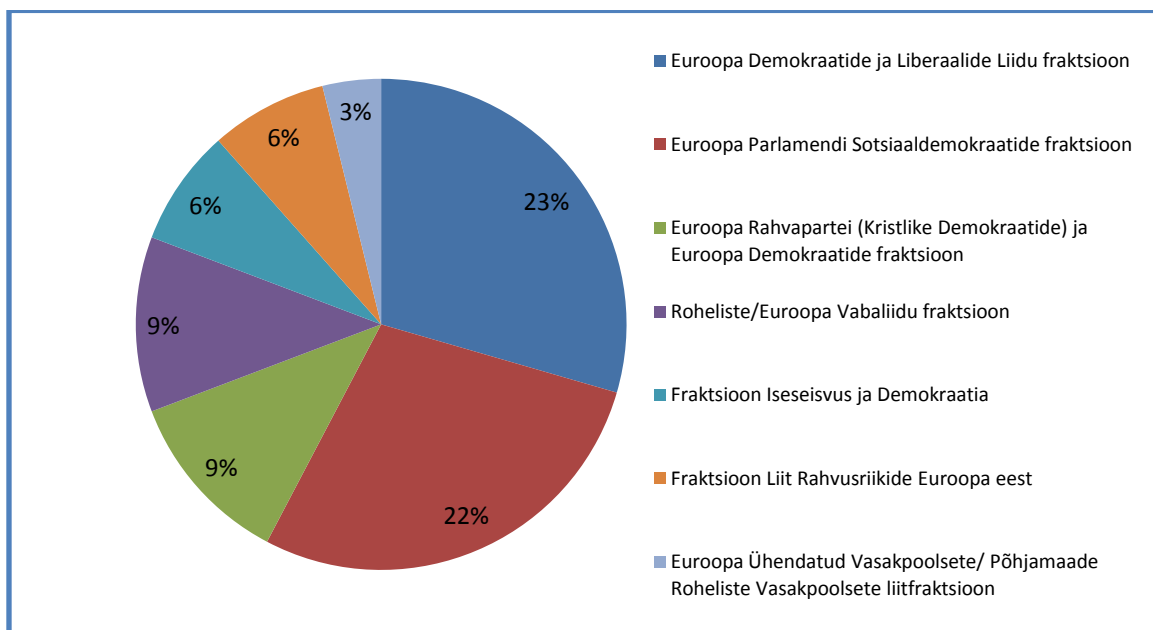
Üle poolte küsitluses osalenud tudengitest (55%) kavatseb Euroopa Parlamenti valida eelhääletusel, neist valdav enamus (80%) plaanivad seda teha internetis e-hääletuse teel. 7.juunil kavatseb tavalisel teel, valimiskabiinis sedel-hääletusega oma valiku teha 36% kõikidest vastanutest.

Erakondlikud eelistused

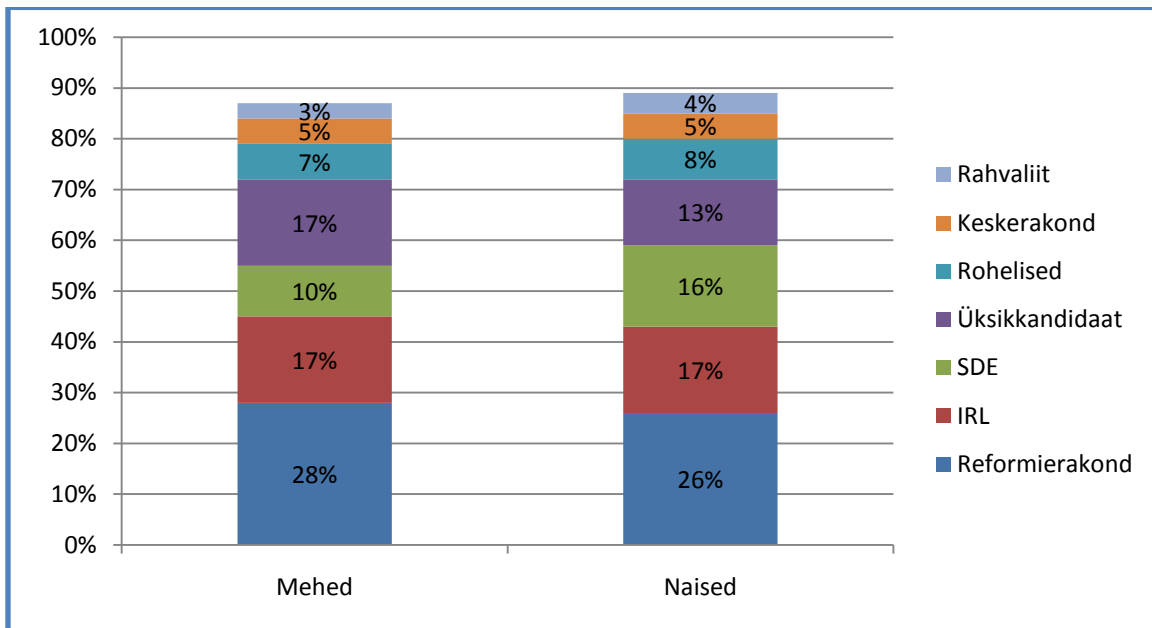
➤ Kelle poolt tõenäoliselt Euroopa Parlamendi valimistel hääle annad?

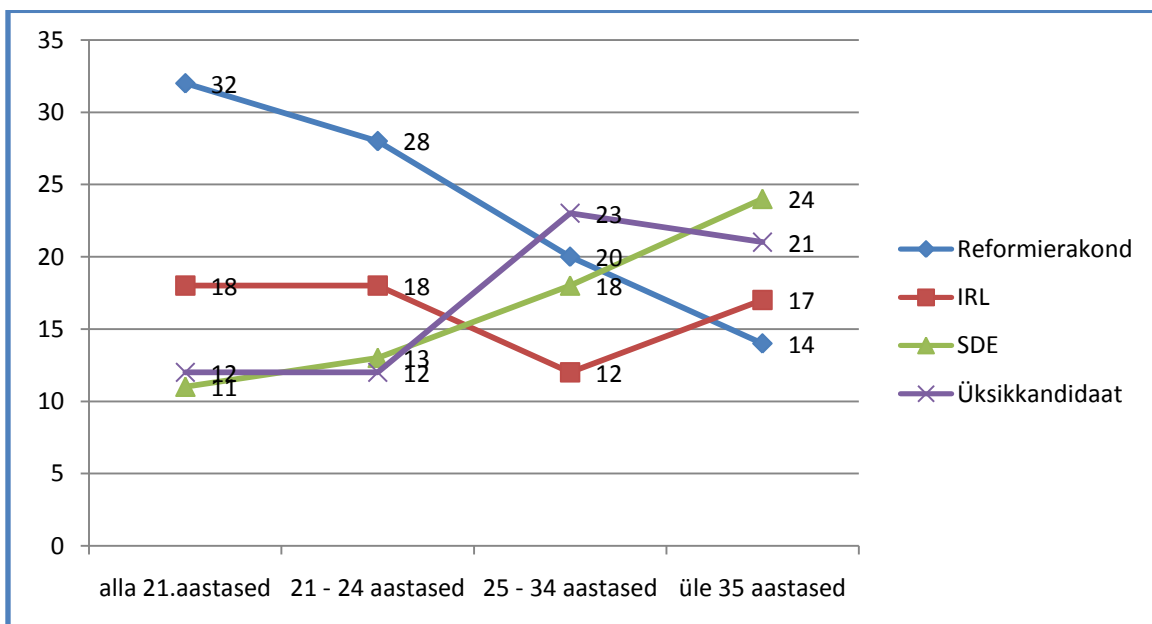
➤ Millisesse Euroopa Parlamendi poliitilise fraktsiooni peaks kuuluma valitud kandidaat?

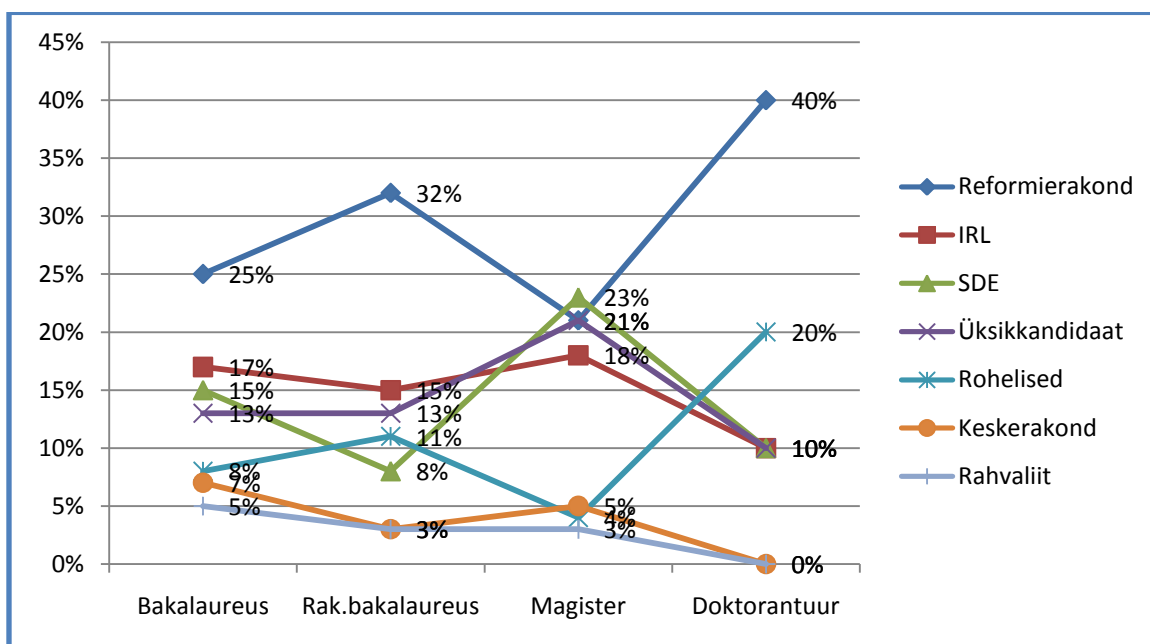
➤ **Soolised erinevused valimiseelistustes:**

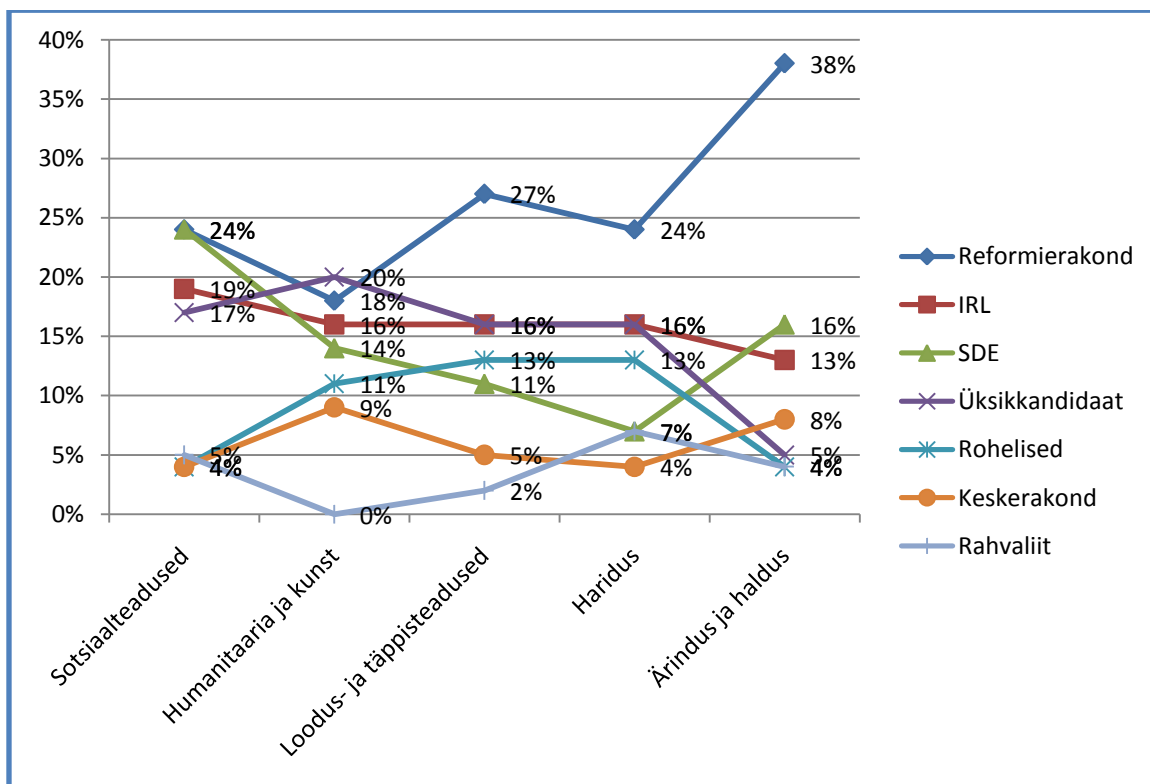
➤ **Vanuselised erinevused valimiseelistustes:**

➤ Valimiseelistused õppeastmete lõikes:

➤ Valimiseelistused õppevaldkondade lõikes:

Erinevate erakondade valijaprofiil ja –eelistused

Järgnevalt on kirjeldatud erinevate erakondade kaupa nende poolt hääle andvate tudengite valikuid ja eelistusi. Eraldi on välja toodud:

- Nende tudengite osakaal kõigist vastava erakonna/kandidaadi poolt hääle andjatest, kes on oma valikus juba täiesti kindlad;
- Mille alusel vastav erakond/kandidaat valitakse?
- Millisesse Europarlamendi poliitilisse fraktsiooni peaks kuuluma vastava erakonna kandidaat?
- Millised kõrgharidusega seotud teemad on vastava erakonna/kandidaadi valija jaoks kõige tähtsamad?
- Millise õppevaldkonna esindajad peamiselt vastavat erakonda/kandidaati valivad?
- Mitu % erakonna/kandidaadi poolt hääle andjatest ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu?

Need on valdkonnad, milles oli erakondade vahel kõige suuremaid erinevusi. Muud näitajad (valijate vanus, sugu, õppeaste, kool jm) on välja toodud eelpool olevates tabelites või ei olnud erinevused nende vahel märkimisväärsed.

Reformierakond

- 41% valik kindel;
- Võtab arvesse nii erakonda kui ka inimest, kuid erakonnal suurem kaal;
- 56% Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon;
- Olulisimad teemad: KH riiklik rahastamine (43%), KH kvaliteet (43%), tööturule rakendatavus (35%), õppetoetused ja stipendiumid (34%);
- Õpib sotsiaalteaduseid või ärimust ja haldust;
- 3% ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Isamaa ja Res Publica Liit

- 32% valik kindel;
- Võtab arvesse nii erakonda kui ka inimest, kuid sobival inimesel rohkem kaalu;
- 33% Euroopa Rahvapartei (Kristlike Demokraatide) ja Euroopa Demokraatide fraktsioon; 17% Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon;
- Olulisimad teemad: KH riiklik rahastamine (56%), KH kvaliteet (49%), õppetoetused ja stipendiumid (37%);
- Õpib sotsiaalteaduseid, humanitaariat ja kunsti või loodus- ja täppisteaduseid;
- 1% ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

- 24% valik kindel;
- Võtab arvesse nii erakonda kui ka inimest, kuid sobival inimesel rohkem kaalu;
- 85% Euroopa Parlamendi Sotsiaaldemokraatide fraktsioon;

- Olulisimad teemad: KH riiklik rahastamine (55%), KH kvaliteet (50%), tööturule rakendatavus (36%), õppetoetused ja stipendiumid (34%);
- Õpib sotsiaalteaduseid;
- 2% ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Üksikkandidaat

- 48% valik kindel;
- Valib ennekõike sobiva inimese;
- 31% Euroopa Parlamendi Sotsiaaldemokraatide fraktsioon;
- Olulisimad teemad: KH kvaliteet (56%), KH riiklik rahastamine (45%), tööturule rakendatavus (30%), õppetoetused ja stipendiumid (29%);
- Õpib sotsiaalteaduseid või humanitaariat ja kunsti;
- 7% ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Eestimaa Rohelised

- 21% valikus kindel;
- Valib pigem sobiva erakonna või sobiva inimese;
- 72% Roheliste/Euroopa Vabaliidu fraktsioon;
- Olulisemad teemad: KH kvaliteet (51%), KH riiklik rahastamine (40%), ligipääs kõrgharidusele (34%), teadus- ja arendustegevus (30%);
- õpib loodus- ja täppisteaduseid, humanitaariat ja kunsti või haridusvaldkonnas;
- 11% ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Keskerakond

- 63% oma valikus kindel;
- Valib ennekõike erakonna;
- 25% Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon, 25% Euroopa Parlamendi Sotsiaaldemokraatide fraktsioon, 16% Euroopa Rahvapartei (Kristlike Demokraatide) ja Euroopa Demokraatide fraktsioon, 13% Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete/ Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon;
- Olulisemad teemad: kõrghariduse riiklik rahastamine (50%), õppetoetused ja stipendiumid (50%), tudengite töötamine (34%);
- Õpib humanitaariat ja kunsti, sotsiaalteaduseid või ärimus ja haldus valdkonnas;
- 20% ei poolda Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Rahvaliit

- 58% oma valikus kindel;
- Võtab arvesse nii erakonda kui ka inimest, kuid sobival inimesel on suurem kaal;
- 30% Euroopa Rahvapartei (Kristlike Demokraatide) ja Euroopa Demokraatide, 21% Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon, 21% Fraktsioon Liit Rahvusriikide Euroopa eest;

- Olulisemad teemad: kõrghariduse kvaliteet (50%), kõrghariduse riiklik rahastamine (50%), tööturule rakendatavus (33%), teenused tudengitele (transport, majutus, tervishoid jm) (33%);
- Õpib sotsiaalteaduste või haridusvaldkonnas;
- 8% ei toeta Eesti kuulumist Euroopa Liitu.

Tudengite kommentaare

Miks ei minda Euroopa Parlamenti valima? Mis tudengit võiks motiveerida?

„Tudengit motiveeriks valima minema võib-olla intelligentne ning aus kandidaat, kelle poolt tasuks hääletama minna.“

„Tunnen, et puudub veel piisav ülevaade, et teha asjalik otsus. Pean ennast kätte võtma ja valitavatega kurssi viima.“

„Võimaluste puudumine. Erivajadustega tudengite jaoks valimiste mugavamaks tegemine motiveeriks kindlasti.“

„Tihti tudengite ametlik elukoht on ühes linnas aga õppivad teises. Lihtsalt ei saa osaleda isegi kui oleks tahtmine. Teine variant on osaleda interneti kaudu aga polnud viitsimist endale ID kaardi paroole hankida. Niigi neid kaarte ja paroole on üleliia.“

„Europarlamendivalimised pole piisavalt mõjuv põhjus niigi kitsasse üliõpilase eelarvesse lisakulutusi paigutada.“

„Euroopa Parlament jääb kuidagi kaugeks ja ma ei tea isegi, millega praegused EP liikmed hakkama on saanud!“

„Iga inimest, mitte ainult tudengit motiveeriks valima minema see, et ta teab kellele oma hääl usaldab, seetõttu oleks vaja Euroopa Parlamendi kandidaatidel ennast võimalikult nähtavaks teha ja igas asendis omaseisukohtadele kindlaks jääda.“

„Suletud nimekirjad panevad kahtlema, uurin veel üksikkandidaate.“

„Tahaksin küll minna, aga ei tea kelle poolt hääletada. Ei taha häält anda lihtsalt niisama vaid inimene peab selle olema kuidagi ära teeninud.“

„Praegused poliitikud ei ole huvitatud inimeste (valijate) heaolust. Nad vaid mustavad üksteist, et ennast paremana näidata - seetõttu ei oska ma kedagi valida. Tudengit motiveeriks kindlasti tõsiasi, et poliitikud täidaksid oma lubadusi ning käituks avalikkuse ees väarikalt (mitte nagu praegu).“

„Kindlasti motiveerib see, et saab interneti kaudu valida, kuna tudengid õpivad eri linnades, aga nende kodulähedane valimisjaoskond on liiga kaugel. Loomulikult ka see, kui tudeng teaks, et Europarlamendis seistaks ka tema huvide, õiguste ja võimaluste eest.“

„Kui saan oma ID-kaardi paroolid kätte, siis valin, aga kui ei saa, siis valimisjaoskonda arvatavasti ei lähe.“

„Ma ei taha minna sest kogu see jant ja palagan ja teineteise mudaga loopimine/süüdistamine/vingumine/kiunumine ja alatu räpane poliitika on mind juba noores eas NII ära tüüdanud, et lehti lugedes läheb süda pahaks ja vererõhk tõuseb.“

„Europarlamendi valimistest rääkides polegi kõige põhilisem see, et ma tudeng olen. Need valimised on rahva seas üldisemalt ebapopulaarsed.“

„Poliitikud (eelkõige tänased europarlamentlased) võiksid rahvale selgitada, et mida nad ikkagi Euroopa Parlamendis teevad ja mis funktsioon sellel institutsioonil üldse on.“

„Kooli tõttu pole aega süveneda asjasse, kuulata poliitikuid või üldse pöörata tähelepanu sellele, et millal täpselt valimised on. Kui koolis läheb kergemaks ja jõuab korralikult ajalehti lugema hakata, siis ilmselt ikka lähen. Tudengit motiveerikski valima see, kui saaks kiire ülevaate, et kes mida pakub ja millal on, meeldetuletusi võiks olla.“

Palun selgita, mille põhjal otsustad, kelle poolt hääletada?

„Ma ei vali kindlasti mitte ühtegi erakonnakandidaati. Sest need, kes nende erakondade esimene või teine kandidaat on, mulle ei sobi, ja kui ma valiksin kellegi teise, ei sõidaks nemad tõenäoliselt Brüsselisse. Pigem uurin erinevate üksikkandidaatide kohta.“

„Kandidaadi isikuomadused, tegevus ja saavutused. Erakondlik kuuluvus mängib samuti rolli valiku langetamisel.“

„Keskkonnateadliku, targa, mõjutamatu, sihikindla inimese poolt, kellele pole võim esmatähtis.“

„Kandidaadi isiksus ja varasemad teod mängivad olulist rolli. Valimiskampaaniast ei lähtu kohe kindlasti.“

„Arvestan erakondlikku kuuluvust, selle partei nimekirja potentsiaalseid eurosaadikuid (ehk siis nimekirja esimese kolme inimese sümpaatsust) ja ka kandidaadi oma seisukohti ja muljet, mis ta meedia vahendusel on jätnud.“

„Valimisplatvormi ning seisukohtade põhjal. Samuti on lausa häirivalt oluline kõhutunne, ehk siis see, kas kandidaat meeldib mulle või mitte.“

„See inimene, kelle valin, on üksikkandidaat. Ta ei kuluta Eesti raha valimisreklaamidele ja on üldse väga intelligentne ja sümpaatne.“

„Kuulan seda, mida vanemad ja teised räägivad poliitikast. Ise selle vastu huvi ei tunne. Ema pidevalt agiteerib mind valimistel käia.“

„Valin inimese (või erakonna), kes ajaks nõ eesti asja, kuid seejuures ei unusta, et Eesti on osake Euroopast ja oskab sõna sekka öelda ka globaalsematel teemadel.“

„Ei poolda suletuid nimekirju, seega hääletan üksikkandidaadi poolt või teen valimisedelile suure risti näitamaks rahulolematust süsteemi vastu.“

„Otsustan enamasti selle põhjal, kuidas erakond (või konkreetne poliitika) on eelnevalt poliitikas tegutsenud ja millega peamiselt silma paistnud. Otsustan veidi ka selle põhjal, millised on valimislubadused (näiteks mida lubatakse ära teha Euroopa Parlamendis).“

Kas Sinu hääl loeb Euroopa Parlamendi valimistel?

„Kindlasti loeb. Kuigi algul võib tunduda, et valima minnes suudame mõjutada vaid kaudselt, siis tegelikkuses saab alati hiljem pöörduda oma valitud saadiku ja erakonna poole ning küsida mida nad selle toetusega ära tegid.“

„Ei usu, et minu jääl tooks ootamatu pöörde sündmuste käiku või valimistulemustesse. Mulle isiklikult on oluline, et olen oma hääle ja panuse andnud.“

„Muidugi loeb minu hääl Euroopa Parlamendi valimistel. Kelle poolt rohkem hääli koguneb, saab Euroopa Parlamenti. Kui ise häält ei anna, pole õigust ka pärast teatud sündmuste käigu peale pahane olla. Kuigi vahel tuleb ikka mõte, et mis see üks hääl vähem või rohkem ikka loeb (aga kui kõik nii mõtleks, läheks päris palju hääli kaotsi).“

„Muidugi loeb, sest kui ei annaks üldse, annaks vastutuse oma elu eest kellelegi kolmandale. Teen ise omad valikud ja tahan osaleda kodanikule mõeldud asjades. Kas mitte rahvas pole võimul?“

„Abiks ikka. Vähemalt saan avaldada oma häälega toetust ühele kindlale erakonnale. Kahju ainult, et iga erakond siiski ise otsustab, kes Parlamenti lõpuks saadetakse.“

„Minu hääl loeb minu jaoks - täidan oma kodaniku kohust ning seega oman õigust iseenda silmis hiljem kritiseerida. Hääletades olen avaldanud oma arvamust, mistõttu on mul põhjust loota selle kajastumisele. Mitte hääletades ei kanna inimene vastutust ega saa ka oodata, et tema heaolu eest keegi võitleks.“

„Muidugi loeb. Igaüks saab anda ainult ühe hääle. Kui neid hääli koguneb palju, on ka ühel jõud.“

„Paistab, et eriti ei loe, kuna ükski erakond ei tegele tudengi hääle eest võitlemisega. Tudeng on mittekeegi.“

„Loeb natuke rohkem kui riigikogu valimistel, sest hääletajaid on tõenäoliselt vähem. Üldiselt loeb iga hääl.“

„Teoreetiliselt loeb. Praktiliselt ei ole aru saanud, et oleks lugenud.“

„Kõigi hääled loevad. Valimiste korraldamine ja osalemine oleks nagu privileeg, mis annab sulle võimaluse ka enda arvamust avaldada või lihtsalt end harida ja olla teadlik ümbritsevast.“

„Jah, loeb, kuid kaudselt, sest saan suletud nimekirja tõttu anda hääle pigem erakonnale mitte isikule.“

„Loeb ikka - 'hulka' ei saa ju ilma üksikute osadeta kokku. Kuid loeb ainult siis, kui ma suudan teadlikult põhjendatud valiku teha. Lihtsalt emotsioonidel valima minna ei taha.“

„Arvan, et ei loe otseselt minu hääl, vaid meie kõigi, tudengite, hääl.“

„Sest igaühe hääle kokkulugemise tagajärjel valitakse ju saadikud. Oluline on ka, et kui ma ei vali, loevad teiste inimeste hääled mingis mõttes rohkem, mis ei ole hea, sest nende eelistused võivad olla erinevad.“

„Ma olen põhimõttega, et kui mingi hääletus toimub, tuleb sellest osa võtta, et lõpuks teada saada, mis oli rahva arvamus. Muidu pole ju mõtet nendel valimistel, kui tulemused tulevad väheste inimeste arvamusel. Demokraatliku riigikorra põhimõte on ju, et rahvas valib kõrgemat võimu. Seega arvan, et minu hääl loeb.“

„Eriti ei loe, kuid alati võib juhtuda, et minu soositud erakonnal võib jääda 1 hääl puudu, seega annan ka oma panuse, et mind esindaks erakond, kellega mul mõtted ühtivad.“

„Kahjuks paljud eestlased ei tea, et neid petetakse sellega, et kui nad oma lemmiku valivad, kes pole erakonna esikohtadel, siis nende lemmik võib isegi pool miljonit häält saada, aga tema Brüsselisse ikkagi Eestit esindama ei sõida.“

„Ilmselt üksik hääl ei loe midagi, aga üksikud hääled kokku annavad tulemuse, mis võib tulemusteni viia. Seega tuleb hääletada, et oma panus anda ja ühiskonna arengus kaasa rääkida.“

„Tegelikult ei loe isegi see Eesti saadiku hääl seal parlamendis.“

„Ei loe. Tulemused on niikuinii selged - võidab see, kellel kõige rohkem toetusrahasid on.“

„Vaevalt, Euroopas nagunii midagi ei tehta eesti tudengi jaoks.“

„Sõltuvalt erakonnast, kelle esindajad tegelikult valitakse, paraku on mõned erakonnad läinud lihtsama vastupanu teed ning valimisnimekirjas on ka isikud, kes tegelikult ei kavatsegi Euroopa Parlamendi tööga liituda, kuid kes tänu inimest süvenematule populismi põhisele hääletusele, palju hääli koguvad ning seeläbi erakonnale mandaadi toovad.“

„Tõenäoliselt väga palju ei loe, kuna hääletan üksikkandidaadi poolt aga loodan, et teda märgatakse.“

„Kui saaks anda hääle isiku poolt, mitte erakonna poolt - st avatud nimekirjad suletute asemel, siis loeks oluliselt rohkem.“

Mida arvad Euroopa Parlamendi valimiskampaaniast?

„Arvan, et Euroopa Parlamendi valimiskampaania jaoks on liiga vähe teavitustööd tehtud. Reklaamitakse liiga vähe. Samuti tundub, et Euroopa Parlamendi valimised on Eestis kuidagi teisejärgulised, ei võeta nii tõsiselt. Tegelikult on Euroopa Parlamendis osalemine Eesti jaoks vägagi tähtis, peaks vähemalt olema.“

„Leian, et valimiskampaaniad on Eestis liiga suurejoonelised ja väljunud igasugustest piiridest. Valimiskampaania all pean ma silmas nii avalikku reklaami, kui ka sellist kampaaniat, mida tehakse 'heategude' nime all.“

„EP valimiskampaania võiks rohkem keskenduda sisulistele debattidele.“

„Minu arvates, ei ole praegused valimiskampaaniad suunatud niivõrd EP valimistele, vaid KOV valimistele. Rõhutatakse pigem sisepoliitilisi kui EL'iga seotud küsimusi. Muidugi on ka erandeid, kuid üldjuhul mitte.“

„Järjekordne kampaania, millele pikemalt tähelepanu ei pööra.“

„Ei ole keskendunud valimiskampaaniale, jätab külmaks. Kahju, et sinna alla pannakse raha, mida võiks otstarbekalt kasutada.“

„Õnneks võib tõdeda, et üldjoontes ei ole Europarlamendi valimiskampaania nii räpane kui tavalised riigisisese valimiskampaaniad.“

„Tundub, et kampaaniavõitlus käib Keskerakonna ja Reformierakonna vahel.“

„Minu arvates on valimiskampaaniad teatud piirini vajalikud. Nimelt informatsiooni jagamise mõttes. Kui aga kampaania sisuks on juba teiste erakondade ja kandidaatide nõ maha tegemine, siis on see väga rumal ja mõttetu ning kindlasti minu silmis mustamisega tegelevad erakonnad langevad tunduvalt.“

„Olen lugenud päevalehtede vahel olevaid erakondade teemalehti. Sealne kemplemine, konkurentide maha tegemine ja lubaduste andmine on pigem halva mulje jätnud. Peaks olema rohkem objektiivset ja terviklikumat infot kampaanias.“

„Olen märganud tähelepanu suunamist sellele, et valimised on tulemas, kuid sisulist tutvustust kandidaatide poolt on vähe. Pigem rõhutakse valimisaktiivsuse reklaamile, kui suunatakse inimesi järgi mõtlema, KEDA ja MIKS nad valivad.“

„Valimiskampaania pole minuni eriti jõudnud, hääletama lähen põhimõtte ja kohustuse pärast.“

„Kampaania on siiski pigem erakondlik võimuvõitlus, tore oleks, kui valimiskampaania oleks näiteks mingi ühtse MTÜ poolt korraldatud, kus kõik erakonnad saaksid enda tegevusplaani Euroopa Parlamendis välja tuua.“

„Kesine ja ebavõrdne, sest suuremad erakonnad saavad teha paremat kampaaniat ning mängida oma poliitikutega, kes on küll tuntud, kuid Euroopa Parlamenti ei kavatse minnagi.“

„Arvan, et see on naljanumber, sest kaks erakonda teevad üksteist maha, see näitab nende ebaprofessionaalsust, eriti Keskerakonna valimiskampaania. Teiste erakondade kampaaniad on siiaamaani olnud mõistlikud.“

„Teatud erakondade täiesti ebaloogiline reklaam selle kohta, kuidas teised erakonnad on majanduskriisis süüdi, on täiesti ära tüüdanud. Selge, et püütakse võita harimatu inimmassi hääli-inimeste, kes ei suuda mõelda laiemalt kui vaid Eesti piires ja jäävadki võib-olla uskuma, et Eesti valitsus kogu maailmamajanduse kriisini viis.“

„Ma arvan, et sel pole viga, aga raskel ajal võiks raha kokku hoida ja parem oleks saata kandidaadid lihtsalt rahva hulka, et nad seal end tutvustaksid.“

„Valimiskampaaniad võiksid mu meelest üldse mitte olla. Sobiks vaid teade, et nüüd on valimine.“

„Kampaaniad on märksa talutavamad kui tavapärased Eesti valimiskampaaniad. Infot on tegelikult kandidaatide kohta piisavalt ja see on kättesaadav.“

„Mulle meeldib üldine reklaam valima minemisele (nt see projekt, mis kaardistab poliitilisi vaateid jne), muidu on kampaaniad jätnud nõrga mulje.“

„Keskendutakse Eesti sisestele probleemidele ja omavahelisele poriloopimisele. Vaja oleks tugevamat Euroopa Liidu programmist poolt.“

„Üsna vähe sisukat reklaami-kampaaniat on olnud. Ootan just konstruktiivset arutelu, mitte enda kandidaatide upitamist ja teiste maha tegemist.“

„Valimiskampaaniatest pole ma saanud mingit informatsiooni konkreetsete teemade ja seisukohtade koha, mida erinevad kandidaadid EP-s esindada tahavad. Praegu on jäänud mulje et ise tuleb see taustauuring ära teha. Ilmselt jääb taustauuring tegemata ja seega valin isiku, kellel on kõige positiivsem kuvand minu silmis (varasemad sõnad ja teod + erakondlik kuuluvus).“

„Minu jaoks on meeldiv, et seda teostatakse küllaltki vaikselt ning ilma poliitkärata ja suurema lobby'ita. Samas arvan, et inimesed, kes poliitikast otseselt ei huvitu, ei teagi täpselt, kes on kandidaadid ning mis vaated neil on, mistõttu arvan paraku, tuleb madal hääletusprotsent.“

„Sellel aastal ei ole kahjuks väga valimiskampaaniatega kursis.“

„Tundub, et poliitikutel läheksid praegused valimised hõlpsamalt, kui nad oleksid rohkem selle viie aasta jooksul oma tegemistest rääkinud - inimesed teaksid rohkem, mida nad seal tegid. Praegu jääb Euroopa Parlament siiski inimeste jaoks kaugeks ja müstiliseks kohaks.“